

Uczenie się w późniejszym życiu jest dla wszystkich

Broszura doradcza MATURE

Lipiec 2014

Co to jest MATURE?

MATURE to projekt europejski realizowany w okresie październik 2012 – wrzesień 2014, dotyczący tematyki kształcenia osób dorosłych w sposób użyteczny, ciekawy oraz odpowiadający potrzebom. MATURE jest projektem wielostronnym finansowanym z programu UE Grundtvig – Uczenie przez całe życie, z udziałem partnerów z następujących krajów: Austria, Grecja, Niemcy, Polska, Portugalia, Szwajcaria i Wielka Brytania. Strona internetowa projektu znajduje się pod adresem <http://matureproject.eu/>

Podjęta przez zespół tematyka jest wynikiem wcześniejszych prac i doświadczeń zespołu w zakresie włączania w grupowy proces uczenia się osób starszych. Świadomość, że liczba osób uczących się znacząco maleje wraz z wiekiem partnerzy MATURE położyli szczególny nacisk na poszukiwanie rozwiązań, które zachęcają osoby starsze do uczenia się, szczególną uwagę poświęcając, tym osobom, które wcześniej nie uczestniczyły w nauce.

W centrum uwagi projektu MATURE jest uznanie i docenienie roli wszystkich agencji, które mają kontakt z osobami starszymi. Ważny przekaz dotyczy pracy grupowej jako przykładu dobrej praktyki, wykorzystanej w programach szkoleniowych MATURE. Ponadto inspiracją dla tej broszury było przesłanie dla jej odbiorców, że poprzez uczenie się można polepszać warunki życia osób starszych.

Jakie są najważniejsze przesłania projektu MATURE?

O uczeniu się w późniejszym życiu:

Uczenie się ma pozytywny wpływ na samopoczucie osób starszych - wspomaga ich udział w życiu społecznym i pozwala pokonywać bariery związane z wiekiem. Uczenie się sprzyja włączaniu. Niezależność w starszym wieku w znacznym stopniu uwarunkowana jest utrzymaniem ciągłej zdolności osób starszych do uczenia się.

O dołączaniu do grupy uczącej się:

Przynależność do grupy uczącej się może mieć istotny i bezpośredni wpływ na życie ludzi starszych, wspiera zaangażowanie innych wzmacniając wiarę w siebie.

O barierach w późniejszym życiu:

Bariera związana z wiekiem może być zdefiniowana jako akumulacja niepowodzeń z przeszłości, z którymi jednostka nie potrafi sobie poradzić. Zdolność jednostki do skutecznego funkcjonowania może być poważnie zagrożona, a w skrajnych przypadkach, tracona jest niezależność.

O współpracy:

Pomoc w rozwiązywaniu problemów w późnym wieku polega na współpracy jednostki i agencji, która oferuje wsparcie oraz strategię działań interwencyjnych. Sukces jest możliwy, jeśli połączymy działania jednostki z ofertą interwencyjną wielu różnych agencji.

Dla kogo jest ta broszura?

Partnerstwo MATURE uważa, że nauczyciele osób dorosłych powinni współpracować z agencjami i organizacjami społecznymi, które z racji posiadanych kontaktów i możliwości zdobycia zaufania osób starszych mają lepsze rekomendacje niż instytucje szkoleniowe. To właśnie te agencje i organizacje nazwaliśmy "pośrednikami", ponieważ są one odpowiedzialne za umożliwienie marginalizowanym osobom starszym dostępu do usług, które pozwolą im rozwiązywać swoje problemy. Wielu z tych "pośredników" nie zdaje sobie sprawy z potencjału uczenia się jako narzędzia do rozwiązywania problemów.

Czy jesteś Pośrednikiem?

Możesz być pracownikiem socjalnym, pracownikiem służby zdrowia, dziennikarzem, urzędnikiem państwowym, możesz pracować w centrum pośrednictwa pracy, w stowarzyszeniu rezydentów, w związkach zawodowych, szkole lub spółdzielni mieszkaniowej, możesz być wolontariuszem, członkiem organizacji społecznej, organizacji charytatywnej, grupy wyznaniowej, organizacji zajmującej się kulturą, członkiem grupy teatralnej, stowarzyszenia kobiet lub rodziców lub możesz pracować w organizacji charytatywnej, doradczej. Możesz po prostu być zainteresowany osobami starszymi. Albo po prostu troszczyć się o starszych członków własnej rodziny!

- Czy znasz starszych ludzi, którzy doświadczają barier uczestnictwa w uczeniu się w wyniku ich dziedzictwa kulturowego bądź postaw, uprzedzeń bądź stereotypów?
- Czy znasz osoby starsze z problemami zdrowotnymi, które potrzebują wsparcia ze strony innych ludzi?
- Czy interesujesz się osobami starszymi, pracujesz z takimi osobami, masz w rodzinie lub wśród przyjaciół osoby starsze?
- Czy spotkałeś się z trudnymi sytuacjami doświadczanymi przez osoby starsze, czy myślałeś, jak ich wspierać, jak pokonać przeszkody lub jak im pomóc w lepszej integracji ze światem zewnętrznym?

Jeśli odpowiedź brzmi tak, to z pewnością już myślisz o tym, co starsi ludzie powinni robić, aby godnie żyć i prowadzić niezależny tryb życia. Uczenie się jest w tym wypadku kluczowym czynnikiem.

Kim są osoby starsze?

Do celów niniejszej broszury przyjęto, że starsza osoba ma 50 lat lub więcej. Badania dyskryminacji związanej z wiekiem w różnych dziedzinach życia pokazują, że granica 50 lat jest krytyczna. Starsi ludzie mają wiele etykiet - seniorzy, osoby starsze, starsi, strefa srebrnej bądź szarej ekonomii, lub czas demograficznej bomby. Etykiety te nie zawsze są przyjazne i często prowadzą do stereotypów. MATURE sugeruje, że zamiast używania etykiet lepiej jest propagować uczenie się osób starszych w celu lepszego określenia ich własnej tożsamości.

Dlaczego potrzebna jest broszura doradcza MATURE?

- Broszura ma na celu podniesienie świadomości dotyczącej potencjału uczenia się wśród organizacji innych niż te, które zajmują się kształceniem, jako pozytywnej siły sprawczej w życiu osób starszych, w szczególności tych, którzy doświadczają trudności i ograniczeń.

"Kształcenie dorosłych: Nigdy nie jest za późno na naukę", Komunikat Komisji Europejskiej w sprawie kształcenia dorosłych, wzywa do "działań w celu zmniejszenia ubóstwa i wykluczenia społecznego poprzez promowanie kształcenia dorosłych w celu zdobywania nowych umiejętności i autonomii osobistej".

Partnerstwo projektu MATURE uznaje, że działania mające na celu przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i ograniczaniu ubóstwa poprzez uczenie się, musi brać pod uwagę podstawowe ograniczenia, które zmniejszają prawdopodobieństwo uczestnictwa w nauce (na przykład wiek).

Inne ograniczenia:

- Zdrowie – pogorszenie i zmiany, które mogą być związane z wiekiem, ale bardziej prawdopodobne, że są związane ze stylem życia, ubóstwem i wykluczeniem społecznym.
- Zależność – ze względu na wykluczenie społeczne, niski poziom zatrudnienia (czas trwania i jakość), poleganie na rodzinie lub pomocy państwowej w celu przetrwania.
- Postawa – utrwalana przez całe życie, że ludzie starsi są na marginesie społeczeństwa. Również "mity" związane z wiekiem tworzone i potwierdzane przez społeczeństwo i media, które mogą mieć zastosowanie do poprzednich roczników i pokoleń starszych ludzi, ale nie powinny być stosowane dzisiaj. "Jestem za stary, żeby nauczyć się czegoś nowego!"
- Różnice kulturowe - znacząca populacja w całej Europie, wywłaszczonych i wysiedlonych osób starszych bez "korzeni", starających się żyć z godnością w społeczeństwach, które nie chcą (nie zamierzają) ich zrozumieć.

MATURE stawia wszystkie wymienione ograniczenia nie jako znamiona porażki, ale jako punkt wyjścia. Pojęcia takie jak etapy życia, przejścia i kryzysowe sytuacje stają się budulcem dla nauki.

Uczenie się dorosłych przybiera różne formy oraz odbywa się różnymi sposobami: uczenie się w grupie; w klubie lub grupie wyznaniowej; w nieformalnym spotkaniu z przyjaciółmi i sąsiadami. Grupa jest idealnym miejscem do wymiany doświadczeń; uczenia się od innych, posiadających umiejętności i kompetencje; sprzyja refleksji na temat sposobów rozwiązywania aktualnych problemów. Społeczny aspekt uczenia się razem jest szczególnie ważny dla osób zmarginalizowanych, przywraca umiejętności komunikacji i wymiany społecznej, włącza do grupy, która może zaoferować wsparcie.

Kto powinien korzystać z tej broszury?

Jesteś już w bezpośrednim kontakcie z osobami starszymi, a Twoim celem jest wspieranie tych osób. Jedną z możliwości jest to, aby pomóc starszym ludziom w taki sposób, aby sami mogli pomóc sobie (tzw. "upodmiotowienie").

Zachęcanie Twoich klientów do udziału w grupie nauczania lub aktywności może zwiększać ich autonomię, zaufanie i kompetencje, zmniejszając tym samym zależność od Ciebie i od innych. Wspólne działania z instytucjami edukacyjnymi może przynieść długofalowe korzyści dla Ciebie, dla Twojej firmy i dla ludzi, z którymi pracujesz.

Wykorzystaj tę broszurę:

- ✓ Jako punkt wyjścia do współpracy z innymi agencjami.
- ✓ Jako stymulowanie dalszej refleksji na temat tego, co naprawdę robi różnicę w życiu zmarginalizowanych seniorów.
- ✓ Jako punkt odniesienia dla nowych informacji i pomysłów pochodzących z: zasobów projektu MATURE (<http://matureproject.eu/>); statystyk, kontaktów i studiów przypadków.

Dlaczego warto, aby pośrednicy współpracowali z organizacjami kształcenia dorosłych?

- ✓ Praktyczne powiązania pomiędzy uczeniem się i innymi działaniami promują niezależność, autonomię, aktywny udział w późniejszym życiu i są długoterminową korzyścią dla jednostki, zaangażowanych organizacji i całego społeczeństwa.
- ✓ Pośrednicy odgrywają niezwykle ważną rolę w dotarciu do starszych osób i ich zaangażowaniu, zwłaszcza tych, dla których uczenie się jest dużym wyzwaniem. Ci seniorzy mogą nie rozumieć korzyści płynących z uczenia się i mogą być niechętni nauce. Pośrednicy są w stanie lepiej wyjaśnić korzyści i poprzez swoje stałe relacje ze starszą osobą, mogą zapewnić bezpieczeństwo w zdobywaniu nowego doświadczenia.

- ✓ Organizacje kształcenia dorosłych potrzebują wsparcia w zrozumieniu, dlaczego ludzie nie uczestniczą w nauce. Nie ma sensu pytać tych, którzy uczestniczą w uczeniu się o potrzeby edukacyjne tych, którzy tego nie robią.
- ✓ Organizacje pośredniczące mogą dostarczyć cennych informacji o swoich klientach, ich potrzebach edukacyjnych. Wspólne działania z organizacjami edukacji dorosłych mogą spowodować, że zaproponowana nauka, będzie spełniać specyficzne potrzeby grup marginalizowanych i usatysfakcjonuje wszystkich zaangażowanych partnerów.
- ✓ Uczenie się jest często pomijane jako działanie na rzecz poprawy samopoczucia osób starszych. Włączenie uczenia się do programów może pozytywnie wpływać na pracę agencji pośredniczących.
- ✓ Praca w sieci i praca międzysektorowa zwiększa możliwości: wymiany dobrych praktyk; przyszłej współpracy; lobbowania; zabezpieczenia finansowania przez wspólne projekty. Skuteczne zarządzanie współpracą jest korzystne dla wszystkich zaangażowanych.

Jak rozpocząć współpracę?

1. Wiedza

- ✓ Sprawdź możliwości uczestnictwa osób starszych w nauce oraz w innych zajęciach grupowych w swoim otoczeniu. Źródła informacji mogą obejmować ulotki i broszury reklamowe kursów, media reklamowe.
- ✓ Poszukaj agencji innych niż własne, które mają w zakresie swoich kompetencji osoby starsze lub problemy życia w późniejszym wieku. Zestawienie krajowych i regionalnych organizacji (takich jak te, które podano w liście kontaktów w tej broszurze) może pomóc rozszerzyć listę agencji, z którymi mógłbyś współpracować.
- ✓ Sprawdź istniejące grupy współpracy w zakresie zagadnień życia w późniejszym wieku (komitety lub grupy, które promują zaangażowanie obywatelskie lub prawa seniorów, etc.)
- ✓ Znajdź kontakt w organizacji, z którą chcesz współpracować, określ najlepszy sposób nawiązania kontaktu (e-mail, telefon)

2. Działania

- ✓ Bądź adwokatem we własnej organizacji, akcji współpracy na rzecz seniorów wykorzystując informację i dane statystyczne w tej broszurze i na stronie internetowej MATURE (<http://matureproject.eu/>).
- ✓ Pomyśl o sposobach wykazania zdolności Twojej firmy do współpracy i gotowości do: wspólnej promocji imprezy lub działania; włączenia informacji o współpracujących organizacjach w biuletynie, czasopiśmie i ulotkach; zaproponuj miejsce na spotkania i imprezy; opracuj zaproszenia do potencjalnych partnerów.
- ✓ W celu omówienia tego, co można osiągnąć wspólnie przygotuj propozycję wykorzystania Twoich badań i lokalnych kontaktów, aby zainicjować pierwsze spotkanie pomiędzy agencjami i osobami zainteresowanymi promowaniem nauki w późniejszym życiu i dobrym samopoczuciem osób starszych.

Przejdź do działania

Wiesz, co chcesz powiedzieć – jak chcesz przekazać swoją wiedzę dalej?

Wykorzystaj media

W większości krajów wyróżniamy następujące rodzaje mediów:

- krajowa agencja prasowa
- krajowa radiofonia i telewizja publiczna, czasopisma, gazety;
- lokalne, regionalne publiczne i komercyjne usługi radiowe, telewizyjne, czasopisma, gazety;
- biuletyny akademickie
- biuletyny stowarzyszeń edukacyjnych
- technologia informacyjna, gdzie również większość materiałów drukowanych jest dostępna w formie elektronicznej
- media społecznościowe – Twitter, Facebook etc.

Media mogą być skutecznym narzędziem w angażowaniu większej liczby osób i organizacji w działania na rzecz osób starszych i uczenia się.

- ✓ Stwórz obszerną listę kontaktów medialnych.
- ✓ Poszukuj w szczególności nazwisk dziennikarzy, którzy zajmują się tematyką edukacji i opieki społecznej.
- ✓ Aby przedstawić temat w mediach publicznych wykorzystaj formę komunikatu prasowego lub konferencji prasowej.
- ✓ Sprawdź możliwość publikowania informacji na stronach lokalnych i regionalnych mediów społecznościowych.
- ✓ Upewnij się, że dane do kontaktu z Tobą znajdują się w każdej informacji medialnej.

Nie zapomnij, że media mogą pomagać w bezpośrednim angażowaniu starszych osób, które znajdują się w szczególnie trudnej sytuacji.

- ✓ Pamiętaj, że osoby starsze często słuchają przekazu radiowego.
- ✓ Spróbuj zrozumieć, jak korzystanie z radia regionalnego lub lokalnego może rozszerzyć dostęp do informacji w Twojej miejscowości.
- ✓ Zainteresuj się profilem obecnych słuchaczy stacji radiowych, aby dowiedzieć się, które mogą najlepiej pasować do Twojej grupy docelowej.
- ✓ Aby zawiadomić Twoje grupy docelowe o planowanym wydarzeniu wykorzystaj darmowe ogłoszenia lub płatne reklamy.
- ✓ Zaproponuj ciekawe studia przypadków, które zainteresują inne osoby.
- ✓ Znajdź kontakty, które pomogą zaprezentować materiał tak, aby zainteresować nadawców i wydawców.
- ✓ Wykorzystuj technologie informacyjne do tworzenia alternatywnych środowisk kształcenia.

Przykłady dobrych praktyk.

Niektórzy decydenci ulegają wpływowi pozytywnych i emocjonalnych przykładów dobrych praktyk. Poniżej znajduje się przykład austriackiego partnera MATURE.

REIFER LEBENSGENUSS to projekt promocji zdrowia w obszarach wiejskich w Austrii. Projekt ten koncentrował się na organizowaniu spotkań grupowych dla starszych osób w małych wioskach. Wszystkie grupy były zorganizowane przez seniorów z lokalnych miejscowości. Grupy same wybierały działania, które najlepiej odpowiadały ich potrzebom.

Jedna z grup postanowiła poszerzyć swoją wiedzę na temat możliwości wykorzystania komputera i Internetu, uważając, że jest to metoda walki z wykluczeniem społecznym. Grupa poinformowała o swoim pomysłe koordynatora projektu i poprosiła o pomoc.

Koordynator w poszukiwaniu laboratoriów komputerowych z dostępem do Internetu skontaktował się z burmistrzem i miejscowym uniwersytetem oraz wyszukał trenera z doświadczeniem w pracy z osobami starszymi.

Grupa prowadzi obecnie w swojej wsi cotygodniowe kawiarenki internetowe korzystając z pomieszczeń i komputerów bezpłatnie. Nowi seniorzy dołączają do grupy, której członkowie w towarzyskiej i odprężającej atmosferze pomagają sobie nawzajem w rozwiązywaniu problemów informatycznych i internetowych.

Łatwo jest zbierać inspirujące i motywujące historie zadając następujące proste pytania:

- Dlaczego chciałeś rozpocząć naukę?
- Jakie są Twoje osiągnięcia?
- Czy Twoje nowe doświadczenie może Ciebie zmienić?
- Jakie są Twoje najbliższe plany?
- W jaki sposób zachęciłbyś nowe osoby do uczenia się?

Zebrane odpowiedzi mogą być wykorzystywane w komunikatach prasowych, artykułach, ulotkach promocyjnych mediów i biuletynach. Osiągniemy znacznie lepsze efekty dając szansę wypowiedzi starszym doświadczonym uczniom na temat co można zrobić jeszcze lepiej.

Równość

W większości krajów istnieją przepisy o równości dostępu do usług. Aby wzmocnić swoje argumenty zbadaj stronę internetową własnej agencji pod względem równości.

Szukaj argumentów przemawiających na korzyść

Argumenty często używane w okresach trudności gospodarczych mówią o potrzebie "dowodów" i "polityk opartych na faktach". Dlatego znajomość odpowiednich danych statystycznych jest konieczna. Emocjonalne i równościowe argumenty są rzadko wystarczające.

- ✓ *Polityka i wyniki badań.* Musisz zapoznać się z trendami politycznymi oraz badaniami krajowymi i międzynarodowymi. Pomogą one w sformułowaniu twojego punktu widzenia. Wskazując na braki w polityce krajowej można również wzmocnić własną argumentację.
- ✓ *Statystyki.* Poniżej lista wybranych danych statystycznych oraz wskazanie źródeł, w których można uzyskać dostęp do statystyk lokalnych, regionalnych, krajowych i europejskich.

Dane dot. ludności

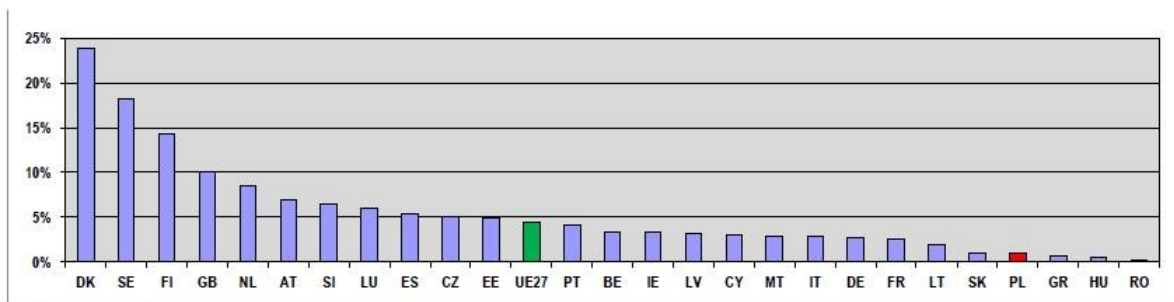
Liczba i odsetek osób "starszych" w naszych społecznościach, regionach i krajach – teraz i w przyszłości.

UE	W roku 2010 – w łącznej populacji 27 krajów UE: 19,1% było w wieku między 50 a 64 (9,3% mężczyzn - 9,8% kobiet). 12,7% było w wieku między 65 a 79 (5,7% mężczyzn - 7,0% kobiet), a 4,7% było w wieku 80 i więcej (1,6% mężczyzn - 3,1% kobiet). Eurostat 2011 Do roku 2020 szacuje się, że 21,1% ludności krajów partnerskich UE będzie w wieku 65 lub więcej lat. Do roku 2050 ta wzrośnie do 29,6%
----	---

Eurostat. <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/eurostat/home/>

Bogate źródło danych na temat zmian demograficznych, oczekiwanej długości życia, zdrowia i zachorowalności oraz migracji.

Uczestnictwo w uczeniu się przez całe życie

Źródło: Eurostat, 2013

Niemcy	49% osób między 18-64 lat uczestniczyło w nauce w ciągu roku (AES-2012, z uwzględnieniem ustawicznego szkolenia zawodowego oraz ofert nieformalnych). Dla osób 65 lat i starszych, badanie CILL (narodowy dodatek do badań PIACC) pokazuje udział 39% więcej kobiet niż mężczyzn. Prawdopodobieństwo dalszego udziału w nauce zmniejsza wraz z niskim poziomem edukacji. W tej grupie wiekowej, udział migrantów jest jeszcze niższy. Projekt CILL: http://www.die-bonn.de/cill/
Grecja	Tylko 3% ogólnej populacji dorosłych uczestniczy w działaniach edukacyjnych. Brak danych dla osób w wieku powyżej 65 lat.
Słowenia	Uczestnictwo w edukacji formalnej i nieformalnej w 2011 roku: 50 - 64 lata - 114,537; 5,57% populacji - 49,00% mężczyzn; 51,00% kobiet Od 65 do 69 lat - 11,910; 0,58% populacji - 44,5% mężczyzn; 55,5% kobiet Brak danych dla osób w wieku 70 lat i powyżej.

UE	W 2009 roku jedynie 3,3% osób w wieku od 55 do 74 w 27 krajach partnerskich UE brało udział w edukacji i szkoleniach. Eurostat 2011 Udział w formalnej lub nieformalnej edukacji i szkoleń przez osoby w wieku od 25 do 64 w 2011 roku. Niemcy 7,8% Grecja 2,4% Austria 13,4% Portugalia 11,0% Słowenia 15,9% Wielka Brytania 15,8% Szwajcaria 29,9% Źródło: Eurostat 2012
----	---

Inne źródła użytecznych danych:

PIAAC - <http://www.oecd.org/site/piaac/>

OECD zbiera i analizuje dane, aby pomóc rządowi w ocenie, monitorowaniu i analizie poziomu, podziału kompetencji w populacji osób dorosłych. Niedawne badania (2013) wykorzystano w kilku - ale nie wszystkich krajach partnerskich UE. Dane związane z wiekiem powinny pomóc w przygotowaniu odpowiednich argumentów.

CONFINTEA -

<http://uil.unesco.org/home/programme-areas/adult-nauka-i-education/confintea-portal/>

UNESCO Instytut Kształcenia Ustawicznego opracowuje dane na temat udziału w edukacji osób dorosłych z całego świata. Wprowadza regularne aktualizacje na temat właściwych polityk i działań oraz danych uczestnictwa.

EAEA - <http://www.eaea.org/>

Europejskie Stowarzyszenie na rzecz Edukacji Dorosłych regularnie daje rekomendacje dla działań europejskich w celu zwiększenia szans edukacyjnych dla wszystkich dorosłych.

Dyrekcja Generalna Komisji Europejskiej do spraw Edukacji i Kultury

http://ec.europa.eu/dgs/education_culture/index_en.htm

jest odpowiedzialna za różne programy finansowania kształcenia dorosłych w tym nowego programu Erasmus + w ramach swojej strategii politycznej 2020.

EPAL - <http://ec.europa.eu/epale/en/home-strona>

jest nową platformą do e-kształcenia dorosłych "specjalistów" w celu wymiany informacji.

Starzenie się i zdrowie

Istnieje coraz więcej dowodów wskazujących na korzyści społeczne wynikające z zaangażowania osób starszych w uczenie się w późniejszym życiu. Argumentacja, że "minimalne" wydatki w zakresie edukacji dla osób starszych mogą zapewnić oszczędności w zakresie kosztów opieki zdrowotnej jest bardzo silna.

Słowenia	Słowenia ma niską płodność i śmiertelność. Statystyki zdrowia wskazują, że w ostatnim dziesięcioleciu prawdopodobieństwo hospitalizacji osób starszych (70 lat i więcej) rośnie. Problemy zdrowotne w tej grupie to: choroby układu krążenia, cukrzyca, tętniaki, fizyczne obrażenia (związane z wiekiem), uszkodzenia ciała (upadki) i demencja. W roku 2010 długość życia mężczyzn to 76,3 lat, a dla kobiet 82,7. Źródła: http://www.nijz.si/Mp.aspx/tukaj.pdf?ni=164&pi=5&_5_Filename=1962.pdf&_5_MediaId=1962&_5_AutoResize=false&pl=164-5.3. http://www.stat.si/								
Szwajcaria	W Szwajcarii liczba osób starszych (64 i więcej) wzrosła ponad dwukrotnie od 1950 roku, a liczba osób 80+ wzrosła czterokrotnie. Zgodnie ze scenariuszem wzrostu populacji zawartym w publikacji <i>Bundesamt für Statistik</i>, ten trend będzie się utrzymywał w ciągu najbliższych kilku lat. <table><tr><td>Oczekiwana długość życia w latach</td><td>Kobiety</td><td>Mężczyźni</td></tr><tr><td>65 lat i ponad</td><td>22.1</td><td>19.9</td></tr></table> Źródło: http://www.bfs.admin.ch/bfs/portal/en/index/dienstleistungen/publikationen_statistik/statistische_jahrbuecher/stat_jahrbuch_der.html			Oczekiwana długość życia w latach	Kobiety	Mężczyźni	65 lat i ponad	22.1	19.9
Oczekiwana długość życia w latach	Kobiety	Mężczyźni							
65 lat i ponad	22.1	19.9							
Wielka Brytania	Długość życia kobiet i mężczyzn – lata dodane Porównanie dla wieku 65 i 80 w latach 1960 i 2010 <table><tr><td>1960</td><td>2010</td></tr></table>			1960	2010				
1960	2010								

	Wiek 65		
	Mężczyzna	9.36	14.45
	Kobieta	13.85	18.02
	Wiek 80		
	Mężczyzna	1.32	3.36
	Kobieta	2.47	5.74
http://mortality.org			
<i>Human Mortality Database (2012), University of California, Berkeley, USA & Max Planck Institute for Demographic Research, Niemcy.</i>			

Polityka dot. osób starszych

Zmiany demograficzne to dobrze znany fakt. Jak radzą sobie z tymi zmianami partnerzy europejscy nie wiadomo. Czy osoby starsze postrzegane są jako problem czy są uwzględnione w proponowanych rozwiązaniach? Czy kraje i regiony konsultują te problemy z osobami starszymi? Jakie zasady zostały stworzone w celu propagowania uczenia się osób starszych, nie tylko tych, które już uczestniczą w nauce i jakie są korzyści?

Austria	- Krajowa polityka dot. osób starszych od 1998 starszych - Krajowa Rada Starszych Doradców - Rada Seniorów - Styria: ostatni "Raport dot. Pokoleń Styrii" 2009/2010 - Styria: Departament Społeczeństwa i pokoleń od 2011 - Miasto Graz: Dział Obsługi dla Seniorów od 1996 roku Źródło: http://www.sozialministerium.at/site/Soziales/Seniorinnen_und_Senioren/ http://www.verwaltung.steiermark.at/cms/ziel/74837524/DE http://www.graz.at/cms/beitrag/10021019/245601
Polska	Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej przygotowało specjalny pakiet dokumentów dotyczących polityki osób starszych, który zawiera zalecenia długoterminowej polityki na lata 2014-2020; Program aktywności społecznej osób starszych (ASOS) na lata 2014-2020; "Solidarność pokoleń - działania w celu zwiększenia rynku pracy dla osób w wieku 50 +". Więcej informacji w źródłach: http://www.firma.egospodarka.pl/103633,Seniorzy-w-Polsce-pakiet-MPiPS,1,11,1.html http://www.grundtvig.org.pl/aktualnosci/zalozenia-dlugofalowej-polityki-senioralnej-w-polsce-na-lata-2014-2020

Portugalia	Program działania rządu w ramach Europejskiego Roku Aktywności Osób Starszych i Solidarności Międzypokoleniowej 2012 http://www.igfse.pt/upload/docs/2012/Programa%20A%C3%A7aoAnoEuropeu2012.pdf W Portugalskim Narodowym Planie Zdrowia 2012 (Plano Nacional de Saúde, 2012-2016), jest specyficzny punkt adresujący aktywne starzenie się (p.6), od 65 roku życia. http://pns.dgs.pt/files/2012/02/Contextos-saud%C3%A1veis-ao-longo-da-vida.pdf Narodowa Strategia Aktywnego Starzenia się (2006) http://www.socialgest.pt/_dlds/ENEA_Estrategia_Nacional_Envelhecimento_Activo.pdf
------------	--

Europejska Platforma Wiek (Age): <http://www.age-platform.eu/> monitoruje i raportuje wszystkie aspekty polityki Komisji Europejskiej dot. osób starszych.

Niedogodności

Promocja i realizacja uczenia się w późniejszym wieku dla większej liczby ludzi starszych to nie tylko problem dotyczący dostawców usług edukacyjnych. Jest to wspólna odpowiedzialność wszystkich obszarów administracji publicznej i na wszystkich jej szczeblach.

Użyj argumentów niedogodności, aby wzmocnić działania.

Niemcy	Podobnie jak w przypadku zdrowia udział w edukacji dorosłych, ma związek z niedogodnościami starszego wieku (dochody, dostęp do infrastruktury, mobilność, działania kulturalne) oraz jest ściśle związany z wykształceniem i statusem zawodowym osoby.
Grecja	Współczynnik zależności szacuje się, że osiągnie 51% do roku 2050. Obecnie 21,3% osób dorosłych w wieku powyżej 65 lat jest zagrożonych ubóstwem. 1/3 życia w samotności.
Portugalia	Okolo 26% ludzi starszych (powyżej 65 lat) jest zagrożonych ubóstwem. Wynika to ze złych warunków ekonomicznych, niskich emerytur, warunków mieszkaniowych, trudności w dostępie do usług oraz w wielu przypadkach, zwiększenia wydatków w różnych dziedzinach, w szczególności w dziedzinie zdrowia. Powoduje to uzależnienie starszych osób.
Wielka Brytania	"Samotność dotyka ludzi przez cały rok, przy czym 30% ludzi starszych mówi, że chce wychodzić częściej, 41% twierdzi, że ich zwierzę jest ich główną formą towarzysza. 12% czuje się odciętych od społeczeństwa." "Do końca 2020 ponad milion osób starszych w Wielkiej Brytanii nie będzie miało dorosłych dzieci, które mogłyby się podjąć opieki nad nimi, wynika z raportu Instytutu Badań Polityki

	Publicznej. "Age" Wielka Brytania Maj 2014: www.ageuk.org.uk/
--	---

Europejska Sieć Walki z Ubóstwem

<http://www.eapn.eu/en>

Sieć, która próbuje rozwiązać problemy ubóstwa w Europie, sugeruje i w jaki sposób Komisja Europejska może te problemy łagodzić.

Europejska Sieć Starszych Kobiet

<http://www.own-europe.org/>

Ma długą tradycję i zajmuje się kwestiami równości płci.

Poznanie ludzi wpływowych i tych, z którymi trzeba rozmawiać

Poniżej podajemy listę wybranych agencji w krajach partnerskich, które mogą zaoferować porady i wsparcie w tematach związanych z późniejszym życiem i uczeniem się. Są wśród nich agencje rządowe, sponsorzy, decydenci, instytucje edukacyjne, jak również agencje pośrednictwa.

Jeśli chcesz wpływać na lokalnych, regionalnych decydentów i urzędników:

- ✓ Powiadom ich o swoich sukcesach
- ✓ Pozwól im poczuć się tak, jakby byli częścią twoich osiągnięć, a nie barierą.
- ✓ Świątuj swoje sukcesy i zaproś ich do udziału.
- ✓ Traktuj ich jak mistrzów, od których można uzyskać ciągłe wsparcie.

Austria

Organizacja	Cel	Kontakt
Krajowa Agencja Uczenia się przez Całe Życie	Erasmus+ Agencja Narodowa w Austrii	www.lebenslanges-lernen.at
Bildungsnetzwerk Steiermark	Koordynuje kształcenie ustawiczne w Styrii	www.bildungsnetzwerk-stmk.at
Urząd Seniora Miasta Graz	Punkt kontaktowy dla seniorów. Koordynacja ofert dla osób starszych, wolontariatu seniorów	http://www.graz.at/cms/beitrag/10022350/374944/

Niemcy

Hamburger Volkshochschule, (www.vhs-hamburg.de)

Deutscher Volkshochschulverband, c/o krause@dvv-vhs.de, website: www.dvv-vhs.de

Bundesarbeitsgemeinschaft der Seniorenorganisationen (BAGSO), website: <http://www.bagso.de/>, kontakt: bagso@easynet.be

BMFSFJ, Niemieckie Ministerstwo Rodziny, Osób Starszych, Kobiet i Młodzieży; website: <http://www.bmfsfj.de/BMFSFJ/aeltere-menschen.html>; kontakt: poststelle@bmfsfj.bund.de

Grecja

Greckie Stowarzyszenie Edukacji Dorosłych, Narodowy Uniwersytet w Atenach

Wydział Komunikacji i Wiedzy o Mediach, Uniwersytet Arystotelesa w Salonikach

Szkoła miejska (Saloniki)

Stowarzyszenie Choroby Alzheimera

AKTIOS Jednostka opieki nad osobami starszymi

Gminy (Hracleion Attikís, Amaroussion, Hlioupoli, Elefsina, Aspropyrgos, Mandra)

Centra opieki dziennej dla osób starszych (Kapi) z Tinos i Syndos

Organizacje pozarządowe (Obywatele w Akcji)

Achaean Instytut Edukacji Dorosłych

Polska

Organizacja	Cel	Kontakt
Ministerstwo Zdrowia	Instytucja publiczna	kancelaria@mz.gov.pl
Ministerstwo Administracji i Cyfryzacji	Instytucja publiczna	mac@mac.gov.pl
Urząd Komunikacji Elektronicznej	Instytucja publiczna	uke@uke.gov.pl
Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Gdańsku	Instytucja publiczna	dyrekcja@mopr.gda.pl
Miejski Instytut Kultury	Miejska instytucja kultury	ikm@ikm.gda.pl , https://www.facebook.com/IKMgdansk
Fundacja Uniwersytetów	Fundacja przy Uniwersytecie Jagiellońskim	biuro@fundacja.uj.pl

Trzeciego Wieku		
Stowarzyszenie E-learningu Akademickiego	Stowarzyszenie powołane do promowania i rozwoju e-learningu w kształceniu akademickim	kontakt@sea.edu.pl
Seniorzy w akcji	Ogólnopolski konkurs grantowy prowadzony przez Stowarzyszenie Inicjatyw Twórczych "ę", dzięki dofinansowaniu z Polsko-Amerykańskiej Fundacji Wolności.	http://www.seniorzyw akcji.pl/?p=258 info@seniorzyw akcji
Akademia e-seniora	Program społeczny realizowany przez UPC Polska	dagmara.krzesinska@upc.com.pl , http://www.facebook.com/akademiaseniora?v=wall
Się robi	Fundacja Inicjatyw Społecznych "się robi"	fundacja@siezrobi.org , https://www.facebook.com/siezrobi

Portugalia

Ministerstwo Solidarności, Pracy i Zabezpieczenia Społecznego

<http://www.portugal.gov.pt/en/the-ministries/ministry-of-solidarity-and-social-security/about-this-ministry.aspx>

RUTIS, Stowarzyszenie Uniwersytetów Trzeciego Wieku <http://www.rutis.org/>

APRe! Stowarzyszenie Emerytów i Rencistów <http://apre-associaocivica.blogspot.pt/>

Słowenia

Organizacja	Cel	Kontakt
Uniwersytet Trzeciego Wieku	Uniwersytet Trzeciego Wieku Słowenii jest dobrowolną organizacją edukacyjną dla osób powyżej 50+, w większości emerytów. Jego celem jest zapewnienie dostępu do kultury i edukacji dla osób starszych, stymulowanie integracji i rozwoju nowych programów edukacyjnych dla osób starszych. Istnieje na 35 uczelniach w Słowenii.	Doc. dr. Dušana Findeisen http://www.univerzazatretjeobdruštvo.si/
Instytut Edukacji Dorosłych w Słowenii	Instytut Edukacji Dorosłych Słowenii jest główną instytucją krajową zajmującą się badaniami i rozwojem w dziedzinie edukacji dorosłych. Założony w 1991 roku, jest aktywnym propagatorem kształcenia ustawicznego w Słowenii.	Mgr Zvonka Pangerc Pahernik http://www.acs.si/

Centrum Mobilności oraz Europejskich Programów Edukacyjnych oraz Szkoleniowych w Słowenii	CMEPIUS jest słoweńską instytucją publiczną założoną w 2003 roku. Jego głównym celem jest zapewnienie wsparcia dla organizacji i organów krajowych, które realizują projekty z programu uczenia się przez całe życie. Koordynuje także programy i szkolenia finansowane z innych programów europejskich.	Borut Korada http://www.cmeplus.si/en/
Stowarzyszenie Słoweńskich Ośrodków Kształcenia dla Dorosłych	ZLUS jest organizacją pozarządową składającą się z 28 organizacji działających w dziedzinie edukacji dorosłych. Główne działania obejmują opracowania eksperckie dot. edukacji dorosłych oraz integrację i współpracę z 28 członkami.	http://www.zlus.si/si/index.aspx

Szwajcaria

Organizacja	Cel	Kontakt
VOLKSHOCHSCHULE BEIDER BASEL	Szwajcarski Narodowy Uniwersytet w Bazylei	Dr. Nicolas Füzesi, nicolas.fuezesi@unibas.ch www.vhsbb.ch
Pro Senectute Region Bern	Niezależna organizacja w regionie Berna, koncentruje się na lepszej jakości życia osób starszych.	Regina Gerber-Pfäffli gerberstextservice@belponline.ch www.pro-senectute-regionbern.ch
EB Zürich	EB Zürich jest jedną z największych instytucji publicznych zajmujących się edukacją ustawiczną, przez ponad 40 lat.	Eva Müller-Kälin, eva.mueller@eb-zuerich.ch http://www.eb-zuerich.ch/
CH-GO Ch Stiftung	Fundacja Współpracy Federalnej promuje współpracę między kantonami oraz Konfederacją. Na podstawie upoważnienia wydanego przez Federalny Urząd Kultury prowadzi wewnątrz szwajcarskie programy wymiany, współpracuje z Sekretariatem Stanu w Ministerstwie Edukacji, Badań Naukowych i Innowacji w ramach wdrożenia europejskich programów "Uczenie się przez całe życie", "Młodzież w działaniu". Fundacja oferuje szeroki zakres programów wymiany oraz doradztwo.	Susanne Scheiwiller Koordynator projektów Grundtvig s.scheiwiller@chstiftung.ch www.chstiftung.ch www.ch-go.ch

Wielka Brytania

Organizacja	Cel	Kontakt
NIACE Narodowy Instytut Kształcenia Ustawicznego Dorosłych	Organizacja pozarządowa zajmująca się edukacją dorosłych, ma praktykę w zakresie kształcenia w późniejszym wieku, współpracuje z rządowym departamentem edukacji. W NIACE jest sekretariat narodowej grupy doradczej dla starszych słuchaczy.	21, De Montfort Street, Leicester, LE1 7GE, UK www.niace.org.uk www.niacedc.org.uk
ECORYS The British Council	Brytyjska Agencja programu Erasmus+ obok British Council. Role nie są jeszcze całkowicie jasne.	http://www.uk.ecorys.com/ http://www.britishcouncil.org/home-information-centre-our-services.htm
Age UK	Agencja lobbująca na rzecz osób starszych. Ma doświadczenia w zakresie uczenia się w późniejszym wieku.	http://www.ageuk.org.uk/work-and-learning/further-education-and-training/
WEA Stowarzyszenie Edukacji Robotników	Niezależny, regionalny dostawca usług edukacji dla dorosłych, który ma tradycję współpracy z grupami marginalizowanymi, proponuje niekonwencjonalne metody uczenia się.	http://www.wea.org.uk
BIS Departament Biznesu	Departament rządowy odpowiedzialny za edukację dorosłych. Prowadził różne inicjatywy - praktyki i badania w zakresie uczenia się w późniejszym wieku. BIS finansuje krajową grupę doradczą osób starszych uczących się.	https://www.gov.uk/government/topics/further-education-and-skills
ForAge	ForAge jest siecią Grundtviga, która udostępnia dane o uczeniu się w późniejszym życiu w całej Europie.	Madie Armstrong http://foragenetwork.eu/en/
CPA Centrum Polityki dot. Starzenia się	Organizacja pozarządowa zajmująca się różnymi aspektami starzenia się.	http://www.cpa.org.uk